

запобігання та протидії комп'ютерній злочинності в різних країнах світу, підготувати ряд аналітичних оглядів і публікацій з цих питань, ознайомити співробітників МВС, СБУ, прокуратури, суддів з цим новим для України видом злочинів, внести конкретні пропозиції по удосконаленню чинного кримінального та кримінально-процесуального законодавства України.

Слід зазначити, що Законом України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року законодавчо закріплені доктринальні засади забезпечення кібербезпеки України, а також закладено правові основи діяльності Національного координаційного центру кібербезпеки. Згідно положення цього закону Національний координаційний центр кібербезпеки є робочим органом Ради національної безпеки і оборони України, який здійснює координацію та контроль за діяльністю суб'єктів сектору безпеки і оборони, які забезпечують кібербезпеку, вносить Президентові України пропозиції щодо формування та уточнення Стратегії кібербезпеки України.

УДК 343.13(043.2)

Антон І.Ю., студент,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Літвінова І. Ф., к.ю.н., доцент

ПРОБАЦІЯ ЯК НОВА ПРАВОЗАСТОСОВНА ІНСТИТУЦІЯ В СИСТЕМІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ В УКРАЇНІ

Вивчаючи міжнародний досвід виконання покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, в країнах Європи багато науковців приділяють одному із сучасних явищ нашого часу – пробації.

Пробація – це форма умовного засудження, яка виступає, з одного боку, як альтернативна ув'язненню санкція, а з іншого – як правозастосовна інституція, спеціалізований орган чи служба, які виконують цю та деякі інші альтернативні санкції. Сутність пробації полягає у встановленні нагляду за злочинцем, який залишається в суспільстві, але на якого судом накладені певні зобов'язання й обмеження [2, с. 57].

Крім того, пробація спрямована на вивчення особи правопорушника, складання його соціально-психологічної характеристики та пропозицій до суду щодо обрання раціонального виду покарання. Головною метою пробації є захист суспільства,

попередження повторних злочинів, сприяння реінтеграції правопорушника в суспільство. Пробація прямо або опосередковано виконує такі завдання:

- надає органам судової влади та іншим структурам високоякісну інформацію (досудові звіти й доповіді про соціальне обстеження правопорушників) та оцінки з метою допомогти суддям у призначенні покарання і виборі інших рішень;

- забезпечує практичну, фінансову, соціальну і психологічну допомогу та опіку, а також проводить роботу з правопорушниками після звільнення, на основі методів соціальної роботи, на будь-якому етапі протягом контактування правопорушника з системою кримінального судочинства;

- контролює і здійснює нагляд за правопорушниками, які перебувають під пробаційним наглядом;

- робить свій внесок у безпеку суспільства через заохочення правопорушників ставати законослухняними членами суспільства, ефективний моніторинг і нагляд за правопорушниками з метою зменшення рівня повторної злочинності, а також способом розвитку тих навичок, які сприяють веденню позитивного способу життя та соціальній реінтеграції;

- підтримує осіб, яких тримають під вартою, допомагає їм готуватися до звільнення;

- надає допомогу правопорушникам після їх звільнення із в'язниці;

- співпрацює з центрами соціальної реабілітації для правопорушників;

- надає допомогу сім'ям правопорушників з метою підтримки й покращення сімейних стосунків правопорушників, а також зменшує перешкоди соціальній інтеграції [5, с. 24-25].

Загалом виділяють дві основні функції пробації: досудову та післясудову.

Досудова функція, або ж «соціальне дослідження особистості підсудного», здійснюється на стадії розслідування злочину, разом із проведенням інших слідчих дій, покладених на органи досудового слідства. Під час її виконання забезпечується збір інформації про правопорушника з метою надання допомоги суду у визначенні найбільш ефективного для певної особи виду покарання (позбавлення волі чи будь-якого альтернативного покарання) на основі прогнозу подальшої поведінки особи та можливостей її ресоціалізації у в'язниці чи на волі. Певним результатом виконання досудової функції є складення органами пробації досудової доповіді, можливість складення якої закріплена у ст. 314-1

Кримінального процесуального кодексу України, яка регламентує можливість та порядок написання досудової доповіді в рамках підготовчого провадження в кримінальному провадженні України [1]. Дана стаття була внесена до кодексу в 2016 році Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання кримінальних покарань та реалізації прав засуджених» після того, як вступив в дію Закон України «Про пробацію», що свідчить про те, що поступово інститут пробації впроваджується в кримінально-виконавчу систему України [3].

Другою основною функцією є післясудова функція виконання альтернативних видів покарань – нагляд за засудженою особою та її ресоціалізація на основі спеціальної програми, запропонованої в соціальній доповіді. Офіцер пробації здійснює соціально-психологічне спілкування із засудженим, під час якого він прагне психологічно впливати на особу, зняти напругу, страх, розчарування, агресію, невдоволення. Значне місце тут відіграють тематичні бесіди з піднаглядним засудженим, відвідування його вдома.

За умови правильної побудови нагляду співробітник служби пробації повинен знати усі сторони життя свого підопічного, слідкувати за його фізичним, психічним та моральним станом, за тим, чим він займає свій вільний час, виявляти його професійні нахили, прагнення підвищити загальноосвітній рівень тощо. При цьому необхідною умовою ефективного виконання покарання офіцером пробації є вироблення у засудженого позитивного ставлення до роботи, яка з ним проводиться, що виражається в його особистісних змінах та добровільній реалізації програми ресоціалізації [2, с. 71-72].

В Україні, як і у деяких країнах Східної Європи, служба пробації перебуває у процесі створення. Зрозуміло, що Україна відрізняється від європейських країн своїми проблемами, менталітетом, законодавством, але було звернуто увагу на позитивний досвід зарубіжних країн, і в країні відбувається поступове впровадження цього досвіду як при розробленні нового законодавства, так і при реформуванні кримінально-виконавчої інспекції. Так, у 2015 році, як вже було зазначено, був прийнятий Закон України «Про пробацію», в якому, окрім основних принципів діяльності органів пробації та порядку виконання тих функцій, які були зазначені вище, закріплено, що пробація – це система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та

забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого [4].

Процес виконання цього закону і діяльності органів на практиці ще не достатньо налагоджений, оскільки інститут пробації є новим для нашої країни і потрібен певний час для того, щоб установити механізм його діяльності. Впевнений, що через кілька років активного використання служб пробації Україна зможе зрівнятися з країнами Західної Європи за успіхом впровадження та використання інституту пробації в кримінально-виконавчій системі країни.

Література

1. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 02.04.2019).

2. Кримінально-виконавче право України: підруч. / за ред. А.Х. Степанюка. Харків: Право, 2013. 256 с.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання кримінальних покарань та реалізації прав засуджених: Закон України від 07.09.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-19#n370> (дата звернення: 02.04.2019).

4. Про пробацію: Закон України від 5 лютого 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19> (дата звернення: 02.04.2019).

5. Пузирьов М. С. Перспективи впровадження зарубіжного досвіду діяльності служби пробації в Україні. Гуманізація кримінальних покарань як складова процесу євроінтеграції України. Чернігів, 2016. 119 с.

УДК 343.132.1(043.2)

Барановський Я.І., студент,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Малій М.І., директор
правничої компанії ТОВ «АЮР-КОНСАЛТИНГ»

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Правове регулювання діяльності патрульної поліції здійснюється відповідно до «Положення про Департамент патрульної поліції» затвердженого наказом Національної поліції України від 14.08.2017 р. № 857.

Згідно положень чинного законодавства і відомчих нормативних актів Національної поліції України патрульна поліція виконує такі функції: